

NADUŻYCIE PRAWA A ZASADA NEUTRALNOŚCI VAT

Sylwia Adamczyk-Kaczmar

NADUŻYCIE PRAWA A ZASADA NEUTRALNOŚCI VAT

Sylwia Adamczyk-Kaczmaro

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

SERIA **MONOGRAFIE**

Stan prawny na 1 maja 2022 r.

Recenzent

Dr hab. Krzysztof Lasiński-Sulecki, prof. UMK

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Katarzyna Gierłowska

Opracowanie redakcyjne

Agnieszka Witczak

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-303-1

ISSN 1897-4392

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Wprowadzenie	15
Rozdział I	
Zasada neutralności i jej znaczenie w systemie VAT.....	33
1. Uwagi wprowadzające	33
2. Zasady prawa w ujęciu teoretycznoprawnym	34
3. Podstawowe cechy i zasady VAT	39
4. Ogólna charakterystyka zasady neutralności	46
5. Wieloaspektowy charakter zasady neutralności	55
6. Zasada neutralności a zasada pewności prawa i zasada proporcjonalności.....	59
7. Prawo podatnika do odliczenia podatku naliczonego jako instrument realizacji zasady neutralności	66
8. Zasada neutralności w kontekście odmowy prawa do odliczenia podatku naliczonego na gruncie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości.....	83
8.1. Przesłanki prawa do odliczenia podatku naliczonego.....	90
8.2. Prawo do odliczenia a konkurencyjność świadczeń i zasada terytorialności.....	94
9. Zasada neutralności w polskiej praktyce i orzecznictwie	96
10. Podsumowanie	101

Rozdział II**Swoboda prowadzenia działalności gospodarczej a prawo podatnika do obniżenia zobowiązania podatkowego**

w zakresie VAT	107
1. Uwagi wprowadzające	107
2. Ogólna charakterystyka swobody prowadzenia działalności gospodarczej.....	108
2.1. Prawo podatnika do wyboru struktury działalności	113
2.2. Prawo podatnika do wyboru jurysdykcji podatkowej	116
2.3. Prawo podatnika do wyboru formy prowadzenia działalności	118
2.4. Prawo podatnika do swobodnego kształtowania stosunku cywilnoprawnego	124
3. Wymóg działania w dobrej wierze i dochowania należytej staranności	126
4. Ogólna charakterystyka przyczyn występowania nadużyć w VAT	131
5. Działania podatników mające na celu obniżenie wysokości bądź uchylenie się od spełnienia zobowiązania podatkowego	139
5.1. Unikanie opodatkowania.....	143
5.2. Obejście prawa podatkowego	145
5.3. Nadużycie prawa podatkowego.....	146
5.4. Uchylenie się od opodatkowania	152
5.5. Oszustwo podatkowe.....	153
6. Podsumowanie	165

Rozdział III**Instytucja nadużycia prawa w zakresie VAT na gruncie**

unijnym	171
1. Uwagi wprowadzające	171
2. Regulacje prawa unijnego odnoszące się do nadużyć w zakresie VAT	172
3. Ogólna charakterystyka instytucji nadużycia prawa w odniesieniu do VAT.....	177
4. Terminologia oraz geneza instytucji nadużycia prawa w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości	187

5. Przesłanki i skutki wystąpienia nadużycia prawa na gruncie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości	198
5.1. Przesłanki nadużycia prawa	198
5.2. Kryterium korzyści podatkowej	208
5.3. Konsekwencje nadużycia prawa	211
6. Wskazówki Trybunału Sprawiedliwości w kwestii stosowania instytucji nadużycia prawa przez organy podatkowe	217
7. Maksymalizacja prawa do odliczenia podatku naliczonego przez podatnika a nadużycie prawa w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości	219
8. Instytucja nadużycia prawa a zasada pewności prawa i zasada proporcjonalności	222
9. Podsumowanie	230

Rozdział IV

Instytucja nadużycia prawa w zakresie VAT – perspektywa

krajowa	235
1. Uwagi wprowadzające	235
2. Ogólna charakterystyka instytucji nadużycia prawa na gruncie krajowym	236
2.1. Nadużycie prawa a czynności pozorne	241
2.2. Instytucja nadużycia prawa na gruncie krajowym przed jej wprowadzeniem do ustawy o podatku od towarów i usług	246
3. Próba wprowadzenia klauzuli w przeszłości	263
4. Klauzula nadużycia prawa w przepisach ustawy o podatku od towarów i usług	268
4.1. Przesłanki stwierdzenia nadużycia prawa	274
4.2. Sztuczność w sposobie postępowania podatnika	287
4.3. Skutki stwierdzenia nadużycia prawa	291
5. Klauzula nadużycia prawa a klauzula przeciwko unikaniu opodatkowania	296
6. Podsumowanie	300

Rozdział V

Stosowanie instytucji nadużycia prawa przez krajowe sądy administracyjne i organy podatkowe	305
1. Uwagi wprowadzające	305
2. Wybrane przykłady z praktyki stosowania instytucji nadużycia prawa przez krajowe sądy administracyjne	306
2.1. Transakcje związane z nieruchomościami	307
2.2. Sprzedaż zestawów towarów	316
2.3. Świadczenia złożone (kompleksowe)	324
3. Przejawy stosowania instytucji nadużycia prawa przez organy podatkowe	333
3.1. Ostrzeżenia i wyjaśnienia podatkowe publikowane przez Ministerstwo Finansów	335
3.2. Odmowa ochrony z interpretacji indywidualnej w związku z podejrzeniem nadużycia prawa	338
3.2.1. Uzasadnione przypuszczenie nadużycia prawa	343
3.2.2. Kwestie proceduralne i merytoryczne	355
3.3. Inne działania organów podatkowych	364
4. Podsumowanie	367

Rozdział VI

Nadużycie prawa a ograniczenie swobody prowadzenia działalności gospodarczej	373
1. Uwagi wprowadzające	373
2. Zakres uprawnień i obowiązków organów podatkowych w walce z nadużyciem prawa	375
3. Odmowa prawa do odliczenia podatku naliczonego a stwierdzenie nadużycia prawa	396
4. Zasada neutralności w procesie stosowania instytucji nadużycia prawa w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości i na gruncie krajowym	416
5. Inne czynniki określające zakres działań organu podatkowego w przypadku nadużycia prawa	435
5.1. Zasada proporcjonalności i zasada pewności prawa	437
5.2. Unikanie podwójnego opodatkowania	447

WPROWADZENIE

Podatki jako obligatoryjne świadczenie, którego zapłata może być zapewniona w ostateczności poprzez stosowanie środków przymusu, stanowią obecnie podstawowy instrument pozyskiwania środków pieniężnych do realizacji zadań publicznych. W świetle powyższego należy uznać, że funkcja fiskalna jest podstawową funkcją podatków w prawidłowo funkcjonującym systemie finansów publicznych¹. W literaturze można spotkać się ze stwierdzeniem, że istota polityki fiskalnej sprowadza się w głównej mierze do manipulowania wielkością podatków płaconych przez społeczeństwo oraz kształtowania wysokości wydatków tego państwa². Od wielu lat wydatki wykazują tendencję rosnącą, czego konsekwencją może być wzrost obciążenia z tytułu podatków (tak jednak być nie musi – jest to uzależnione od szeregu czynników, np. od koniunktury gospodarczej). Spośród metod, jakimi państwo może posłużyć się w celu uzyskania środków na pokrycie zwiększających się wydatków publicznych, wskazywane są między innymi wprowadzanie nowych podatków, podwyższanie stawek podatków już istniejących

¹ Zob.: Z. Ofiarski, *Prawo podatkowe*, Warszawa 2006, LEX; R. Namysłowski, *Zwrot podatku: realizacja zasady neutralności a funkcja fiskalna VAT* [w:] *Współczesne problemy prawa podatkowego. Teoria i praktyka. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Bogumiłowi Brzezińskiemu*, t. 2, red. J. Głuchowski, Warszawa 2019, s. 194.

² Tak: M. Sosnowski, *Realizacja funkcji fiskalnej w zakresie podatku od towarów i usług*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego” nr 864, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 76, 2015/1, s. 113. Zob. także: A. Gomułowicz, D. Mączyński, *Podatki i prawo podatkowe*, Warszawa 2016, LEX; P. Borszowski, *Działalność gospodarcza w konstrukcji prawnej podatku*, Warszawa 2010, LEX; J. Szlęzak-Matusiewicz, *Zarządzanie podatkami osób fizycznych*, Warszawa 2013, LEX; J. Głuchowski, *Polskie prawo podatkowe*, Warszawa 2006, s. 16; Z. Ofiarski, *Prawo podatkowe*, LEX; E. Chojna-Duch, *Podstawy finansów publicznych i prawa finansowego*, Warszawa 2010, LEX.

czy likwidacja ulg i zwolnień³. Ponadto w przypadku podatków dochodowych takim sposobem jest też ograniczanie możliwości rozliczenia w kosztach podatkowych niektórych wydatków podatnika⁴.

Publiczne dochody i wydatki są częścią produktu społecznego, a zatem granic opodatkowania należy szukać w efektywności ekonomicznej systemu gospodarczego. Są one zmienne, uzależnione od koniunktury gospodarczej, jej wpływu na zatrudnienie, inwestycje czy też konsumpcję⁵. W literaturze wskazuje się, że granicą opodatkowania powinno być zachowanie sprawności (wydajności) gospodarczej. Opodatkowanie powinno być więc rozpatrywane zarówno w skali makroekonomicznej, tj. w odniesieniu do całej gospodarki, jak i w skali mikroekonomicznej, odnoszonej do poszczególnych grup podatników⁶.

Polityka podatkowa ma wpływ na szereg kwestii, takich jak gospodarka ekonomiczna i finansowa przedsiębiorstw czy stan finansów ludności. Należy przy tym mieć na uwadze, że powinna ona uwzględniać nie tylko wysokość uzyskiwanych wpływów, ale także następstwa podejmowanych w jej ramach działań, ujawniające się między innymi w sferze kształtowania stopy życiowej ludności. „Paradoks polityki podatkowej polega nie tylko na tym, że jest ona mało stabilna i niekonsekwentna, ale i na tym, że u jej podłoża leżą prawie wyłącznie względy natury fiskalnej, podporządkowane urzeczywistnianiu zadań państwa, a racje polityki społecznej mają charakter wtórny”⁷.

Jako jeden z najbardziej skutecznych narzędzi zaspakajania zapotrzebowania państwa na środki finansowe w związku z realizacją zadań pań-

³ Zob. J. Szlęzak-Matusewicz, *Zarządzanie...*, LEX.

⁴ J. Szlęzak-Matusewicz, *Zarządzanie...*, LEX.

⁵ Zob. R. Mastalski [w:] *System Prawa Finansowego*, t. 3, *Prawo daninowe*, red. L. Etel, Warszawa 2010, s. 348.

⁶ R. Mastalski [w:] *System Prawa Finansowego*, t. 3, red. L. Etel, s. 349. Zob. też A. Gomułowicz, J. Małecki, *Podatki i prawo podatkowe*, Warszawa 2013, LEX.

⁷ Zob. A. Gomułowicz [w:] *System Prawa Finansowego*, t. 3, *Prawo daninowe*, red. L. Etel, Warszawa 2010, s. 125.

Rozdział I

ZASADA NEUTRALNOŚCI I JEJ ZNACZENIE W SYSTEMIE VAT

1. Uwagi wprowadzające

Zarówno Trybunał Sprawiedliwości, jak i krajowe sądy administracyjne w swoich rozstrzygnięciach powszechnie odwołują się do zasady neutralności VAT. Z punktu widzenia niniejszej pracy, w szczególności próby ustalenia relacji między instytucją nadużycia prawa a zasadą neutralności, wydaje się zatem zasadne omówienie tej zasady oraz jej znaczenia w systemie VAT. Służyć temu będzie: przedstawienie ogólnej charakterystyki cech i zasad podatku od wartości dodanej, szczegółowa analiza zasady neutralności na gruncie VAT (w aspekcie teoretycznym) oraz orzecznictwa TS dotyczącego stosowania tej zasady. Podjęta zostanie również próba oceny relacji między zasadą neutralności a zasadą pewności prawa i zasadą proporcjonalności.

Następnie dokonane zostaną teoretycznoprawne ustalenia na temat traktowania prawa do odliczenia podatku naliczonego jako instrumentu realizacji zasady neutralności oraz odmowy prawa do odliczenia podatku naliczonego na podstawie rozstrzygnięć TS. W dalszej kolejności przeanalizowane zostanie stosowanie zasady neutralności w polskiej praktyce organów podatkowych i w judykaturze.

Te teoretyczne ustalenia pozwolą na potwierdzenie hipotezy, że zasada neutralności stanowi jedną z fundamentalnych cech systemu VAT, prze-

jawiającą się w całkowitym uwolnieniu podatników od ekonomicznego ciężaru tego podatku, w szczególności poprzez prawo do odliczenia podatku naliczonego. Prawo do odliczenia podatku naliczonego co do zasady nie powinno być ograniczane, ponieważ odmowa w tym zakresie może skutkować naruszeniem zasady neutralności.

Ustalenia te będą również niezbędne do przeprowadzenia dalszych rozważań zawartych w kolejnych rozdziałach niniejszej pracy, a dotyczących relacji między instytucją nadużycia prawa a zasadą neutralności VAT.

2. Zasady prawa w ujęciu teoretycznoprawnym

Jak wskazuje M. Korycka-Zirk, używanie pojęcia zasady w zależności od płaszczyzn jego zastosowania może być oparte na bardziej lub mniej precyzyjnej analizie tego pojęcia, czasami jest intuicyjne, a czasami wynika z tradycji nazewnictwa¹. Na gruncie poszczególnych dziedzin prawa dla podkreślenia odmienności zasad tradycyjnie wskazuje się rolę, jaką przypisuje się im w danej gałęzi prawa; określa się je wówczas jako „ogólne dyrektywy”, „idee” (np. w procedurze cywilnej czy karnej) bądź wskazuje się na treść poszczególnych zasad (np. zasada *pacta sunt servanda* w prawie cywilnym)². W związku z tym nie ukształtowało się tutaj jednolite pojęcie zasady, tylko jest ono definiowane za pomocą określeń bardzo ogólnych, których treść nie jest precyzowana³.

Powszechnie akceptowanej definicji nie doczekał się również termin „zasady prawa”, który pomimo licznych publikacji w nauce prawa nadal używany jest w różnych znaczeniach⁴. Tymczasem jest to jedno

¹ M. Korycka-Zirk, *Teorie zasad prawa a zasada proporcjonalności*, Warszawa 2012, LEX. Autorka ta podkreśla, że na ogół nie wskazuje się obiektywnych kryteriów dla przedstawienia specyfiki posługiwania się terminem „zasada”.

² M. Korycka-Zirk, *Teorie...*, LEX

³ P. Tuleja, *Zasady konstytucyjne* [w:] *Konstytucjonalizacja zasad i instytucji ustrojowych*, red. P. Sarnecki, Warszawa 1997, s. 12.

⁴ K. Samólska, *Zasada szybkości postępowania administracyjnego w prawie polskim*, Warszawa 2017, s. 1.

z tych pojęć, bez których nie sposób obejść się zarówno w teorii, jak i w praktyce⁵.

Teoretycznego ujęcia zagadnienia ogólnych zasad prawa dokonał w doktrynie postępowania J. Wróblewski. Odróżnia on dwa rodzaje zasad:

- 1) zasady systemu prawa⁶, będące pewną normą prawną należącą do danego systemu, która ze względu na swą treść jest donioślejsza niż inne normy systemu – te zasady mają charakter normatywny;
- 2) zasady systemu rozumiane jako idee, postulaty czy koncepcje, którymi kieruje się lub powinien kierować się prawodawca w swej działalności i które częściowo czy też całkowicie zostały wyrażone w systemie prawa⁷ – są to normy lub konsekwencje logiczne grup norm (a więc wysnute w drodze interpretacji logicznej z grupy norm istniejącego prawa pozytywnego), które mają charakter zasadniczy⁸.

Proponując takie rozdzielenie, J. Wróblewski wyróżnia cztery kryteria uznania danej normy prawnej za zasadę. Są to:

- 1) kryterium hierarchicznej nadrzędności w strukturze systemu prawa,
- 2) kryterium nadrzędności treściowej w stosunku do innych norm,
- 3) kryterium szczególnej roli odgrywanej przez daną zasadę,
- 4) kryterium funkcjonalne, czyli kryterium doniosłości społecznej danej normy⁹.

⁵ K. Ziemiński, *Sposoby rozumienia „zasad prawa” w polskiej nauce prawa administracyjnego*, OMT 1982/7, s. 17.

⁶ W ocenie J. Wróblewskiego system prawa należy tu rozumieć jako zbiór norm prawnych obowiązujących w określonym państwie, oparty na wspólnych zasadach, przy czym jego części są ze sobą powiązane szeregiem zależności – tak: K. Samólska, *Zasada...*, s. 1, za: J. Wróblewski, *Zagadnienia teorii wykładni prawa ludowego*, Warszawa 1959, s. 253.

⁷ K. Samólska, *Zasada...*, s. 1 za: J. Wróblewski, *Zagadnienia...*, s. 255.

⁸ K. Samólska, *Zasada...*, s. 1, 2, za: J. Wróblewski, *Zagadnienia...*, s. 256–260.

⁹ Zob. m.in.: K. Opalek, J. Wróblewski, *Zagadnienia teorii prawa*, Warszawa 1969, s. 97 i n.; J. Wróblewski, *Prawo obowiązujące a „ogólne zasady prawa”*, ZNUŁ 1965/42, seria I, *passim*. W literaturze można też spotkać się z innymi kryteriami. A. Kalisz wskazuje na rozróżnienie dokonane przez R. Dworkina, który wprowadza trzy podstawowe kryteria rozróżnienia pomiędzy „regułami” (*rules*), za które można uznać „zwykłe” normy

Według S. Wronkowskiej, M. Zielińskiego i Z. Ziemińskiego należy odróżnić zasady prawa rozpatrywane w ujęciu dyrektywalnym (normatywnym) od zasad używanych dla opisu sposobu ukształtowania jakichś instytucji prawnych¹⁰. Sformułowali oni również wniosek generalny, że należałoby zarezerwować termin „zasada prawa” jedynie dla określenia zasad ujmowanych dyrektywalnie, i to ujmowanych jako wypowiedzi dyrektywne mające z takich czy innych względów szczególną doniosłość. W odniesieniu do „zasad” ujmowanych opisowo z powodzeniem można zrezygnować z tego typu systematyzacji. Wygodniej będzie mówić o „typie” czy też „wzorcu” na przykład skargowej organizacji procesu niż o „zasadzie skargowości”¹¹.

Dalsza analiza literatury przedmiotu w zakresie zasad prawa pozwala na przyjęcie, że statystycznie najczęściej zasady prawa dzieli się na: zasady

prawne, a „metanormami”, czyli zasadami (*principles*). Po pierwsze, reguły są stosowane według schematu „wszystko albo nic” – dana sytuacja wchodzi w zakres zastosowania normy (i wówczas rodzi konsekwencje prawne z nią zgodne) lub nie. Zasady natomiast nie wyznaczają bezpośrednio konsekwencji prawnych i ich zakres zastosowania jest na tyle szeroki, że raczej służy za wskazówkę do stosowania reguł niż za samodzielny wzorzec. Po drugie, zasady – w przeciwieństwie do reguł – mają różny stopień doniosłości dla systemu prawnego. Po trzecie (co wynika z poprzedniego punktu), w razie kolizji reguł stosuje się argumentację służącą do eliminacji jednej z nich, natomiast w przypadku zasad wypada raczej mówić o ich konkurencyjności niż kolizji i rozstrzygnąć problem na zasadzie „ważenia zasad”, tj. zdecydowania, iż w danym wypadku jedna zasada może ustąpić innej, „ważniejszej” i bardziej odpowiedniej do konkretnej sytuacji. Tak: A. Kalisz, *Wykładnia i stosowanie prawa wspólnotowego*, Warszawa 2007, s. 95 za: R. Dworkin, *Is law a system of rules?* [w:] *The philosophy of law*, Oxford 1977, s. 45 i n.; R. Dworkin, *Taking rights seriously*, Cambridge 1980, s. 22 i n.

¹⁰ Zob. K. Samólska, *Zasada...*, s. 3, za: S. Wronkowska, M. Zieliński, Z. Ziemiński, *Zasady prawa. Zagadnienia podstawowe*, Warszawa 1974, s. 6. Zasady prawa pojmowane dyrektywalnie to zasady prawne uznawane za normy danego systemu, służące do szczególnego wyróżnienia spośród wszystkich norm prawnych danego systemu, norm w takim czy innym sensie „nadrzędnych” w stosunku do innych. Pozadyrektywalny (opisowy) sposób pojmowania zasad prawa służy przede wszystkim: celom dydaktyki prawniczej, formułowaniu opisu systemu prawnego, wskazywaniu powiązań funkcjonalnych między poszczególnymi normami danego systemu oraz wskazywaniu oczekiwanej roli społecznej określonej normy czy instytucji prawnej.

¹¹ Zob. K. Samólska, *Zasada...*, s. 3.

opisowe i dyrektywne, zasady systemu prawa i zasady-postulaty¹² czy zasady *sensu stricto* i zasady-normy programowe¹³.

Jeszcze inny przykładowy katalog znaczeń „zasad prawa” formułuje M. Kordela. W zaproponowanym przez nią katalogu zasad odnajdujemy: opisowe ujęcie zasad przede wszystkim jako wzorca ukształtowania jakiejś całości normatywnej, zasady konstrukcji systemu prawnego, zasady współżycia społecznego, uchwały Sądu Najwyższego mające moc zasad prawnych, zasady-definicje, zasady jako wyrażenia prawidłowości, zasady jako zwyczajowo przyjęta nazwa dla elementów wyróżnionego systemu normatywnego, zasady słuszności, zasady-nazwy jednego z kilku wykluczających się mechanizmów prawnych, zasady jak termin techniczno-zbiorczy, dotyczący wszelkich rozstrzygnięć o charakterze nieproceduralnym, zasady wiedzy¹⁴.

Milena Korycka-Zirk podkreśla, że ustalenie katalogu spisanych zasad, nawet konstytucyjnych, jest problematyczne i ograniczone do jedynie deskryptywnego opisu aktualnego tylko w chwili jego dokonania; co ważniejsze, tworzenie owego katalogu jest niecelowe ze względu na immanentne cechy zasad (ich nieprecyzyjność, otwartość), a także ze względu na ich ogólny charakter¹⁵.

W doktrynie można spotkać się ze stanowiskiem, że zasady prawa wskazują na preferowane przez prawodawcę wartości uznawane za nadrzędne w stosunku do innych norm w odniesieniu do poszczególnych instytucji prawnych, określonej dziedziny czy całego systemu prawa; służą one zatem realizacji określonych przez prawodawcę celów¹⁶. Z tych względów

¹² K. Samólska uważa, że oba podziały są typowe dla polskiej teorii prawa – zob. K. Samólska, *Zasada...*, s. 4.

¹³ Typologia popularna w niemieckiej, anglosaskiej, hiszpańskiej oraz szkockiej literaturze prawniczej – tak: K. Samólska, *Zasada...*, s. 4.

¹⁴ Zob. K. Samólska, *Zasada...*, s. 5 i powołaną tam literaturę.

¹⁵ M. Korycka-Zirk, *Teorie...*, LEX. W ocenie tej autorki obecność w ramach danej kultury prawnej określonej zasady, jej waga jest zdeterminowana jej rolą w rozstrzygnięciu konkretnego stanu prawnego.

¹⁶ A. Ćwik-Bury, *Terminy przedawnienia a neutralność systemu VAT w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości UE. Perspektywa pewności prawa*, Warszawa 2020, LEX.

Walka z nadużyciami dotyczącymi podatku od wartości dodanej jest celem wspieranym przez przepisy unijne oraz orzecznictwo TSUE. Środki, jakie w tym zakresie mogą zastosować państwa członkowskie, nie powinny wykraczać ponad to, co jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego poboru podatku i wyeliminowania nadużyć.

Autorka analizuje, czy w odniesieniu do instytucji nadużycia prawa istnieją granice, w jakich organy mogą wpływać na swobodę działalności podatnika, a jeśli tak – jak wytyczyć te granice. Wskazuje też, że działania organów w zakresie stosowania tej instytucji mogą potencjalnie naruszać zasadę neutralności podatku od towarów i usług. Przedstawia również uprawnienia i obowiązki organów podatkowych w walce z nadużyciami podatkowymi oraz przypadki odmowy prawa do odliczenia podatku naliczonego.

Publikacja przeznaczona jest w szczególności dla doradców podatkowych, pracowników organów podatkowych oraz sędziów sądów administracyjnych rozstrzygających spory podatkowe.

„O praktycznych walorach książki przesądza rozległe powoływanie w niej orzecznictwa sądowego. Autorka posłużyła się licznymi orzeczeniami TSUE, ponadto wykorzystwała wiele orzeczeń polskich sądów administracyjnych. Czytelnik ma zatem okazję zapoznać się m.in. z praktycznymi aspektami recepcji judykatury Trybunału Sprawiedliwości przez polskie sądy”.

Dr hab. Krzysztof Lasiński-Sulecki, prof. UMK

Sylwia Adamczyk-Kaczmar – doktor nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne, specjalista z dziedziny prawa podatkowego i unijnego, zwłaszcza z zakresu VAT; doradca podatkowy i radca prawny; doświadczenie zawodowe zdobywała dzięki współpracy z polskimi i międzynarodowymi kancelariami oraz spółkami doradztwa podatkowego; wykładowca szkoleń dotyczących VAT; autorka licznych publikacji w prasie branżowej.

WOLTERS KLUWER POLECA

**PRZEGLĄD
PODATKOWY**

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-8286-303-1

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

CENA 139 ZŁ (W TYM 5% VAT)